

**Iosephi Vicecomitis Ambrosiani Collegii Doctoris
Observationes Ecclesiasticæ In quo [!] de Antiquis
Baptismi Ritibus, ac Cæremonijs agitur**

Visconti, Giuseppe

Parisii, 1618

Cap. 27. Fidem professuros in cœlum suspexisse, ac manus dextras in altum, erexisse: porfessionem publicè, & alta voce fieri solitam: eam quoque in tabulas relatiam, & profitentis, vel alterius manu ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-64585](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-64585)

in ordine baptismi secundum vsum ipsorum scriptum est: *profidentes vertunt faciem ad Orientem.* Ex quibus constat, fidei ad Orientem proficiendæ consuetudinem adhuc in Aethiopia vigere. Atque hæc de primo corporis gestu, quo fidei professio exprimebatur, dicta sint.

Mos fidei ad Orientem proficiendæ durat in Aethiopia.

Fidem professuros in cælum suspexisse, ac manus dexteras in altum erexisse: professionem publice, & alta voce fieri solitam: testes in ea adhibitos: iurandum additum: eam quoque in tabulis relatum, & proficientis, vel alterius manu subscriptam: ac demum anulo obfirmatam: eorumque omnium rationes allatae.

CAP. XXVII.

Postea defixis in cælum oculis, manus dexteras in altum erigebant: vt, sibi ad beatum illum, ac plenum stellarum locum magnis itineribus properandum esse, intelligerent, quod cum S. Dionysij Areopagita testimonium declarat. lib. de Eccles. Hierarch. cap. de bapt. vbi in eo argumento versatur: *ipsum ad Orientem transferi, inuentemque in cælum, & manus tendentem iuber Christo assentiri:* tum Eliæ Cretensis autoritas confirmat in orat. S. Gregor. Nazianz. aduers. Iulian. *cum ad ortum traducit, atque in cælum suspicientem, ac manus exporrigentem, ad Christum vt se adiungat, omnesque diuinitus traditas sacros sermones amplectatur, iuber.* & adhuc in Aethiopia Ecclesia inuiolate seruetur; de

Fidei profi-
tendæ ma-
nus in altū
erectā mo-
in Aethio-
pia duræ.

Professio
fidei cur
publice, &
alta voce
fieret.

Testes in
fidei pro-
fessione
adhibeban-
tur.
ad Ti-
moth. 6.

qua Ordo baptismi secundum vsum ap-
ait: *proficientes vertunt faciem ad orientem, pro-
gunt manus dextrae.* Hæc autem professio
licè, & alta voce fiebat, vt ab omnibus
ri posset. tradit enim S. Augustinus, *Victorino*
magna apud omnes existimatione, cum
stianis sacris imbueretur, maluisse fidem
de suggestu palam profiteri, quam verecun-
impeditū, fructu carere professionis: *Victorino*
S. confession. scriptum est: *oblatum est in*
Victorino à presbyteris, vt secretus redderet, sed
nullis, qui verecundia trepidaturi videbantur
mos erat: illum autem maluisse salutem suam
specu sanctæ multitudinis profiteri. Et *Canti-*
tinus Imperator, quæ Ecclesiæ catholice
obseruasse, certissimū est, antequam sacro-
te renasceret, coram omni populo, in
verba iuravit. scribente eodem in edic-
uest. *Crederem in Deum patrem omnipotentem*
spontanea voluntate coram omni populo profite-
Testes quoque adhiberi solitos esse, & illius
Pauli testimoniū ostendit: *confessus sum*
professionem coram multis testibus: & illa expressè
declarat, quam B. Ephrem atulit lib. de pe-
cap. 5. testatur, *baptizandos suam fidem coram mu-*
ltis testibus professam esse. cuius confirmatio
à Leone I. petere possumus serm. 4. de Ni-
dom. cap. 4. vbi fideles hortatur, vt ad rati-
quam in baptismo coram multis testibus
leniter professi sunt, nunquam delatari
permanete (inquit) stabiles in fide, quam coram
estis coram multis testibus, & in qua renatis estis
quam, & spiritum sanctum, accepistis christum

lati, & signaculum vite aeterna. Addere vero etiam testem antiquiorem possumus Constantinum Imperatorem, qui in edicto ad Sylvest. de sua fidei professione coram, inquit, omni populo professus sum, me credere in Deum Patrem, &c. nam verba, coram omni populo, ad testium consuetudinem demonstrandam pertinere, nemo dubitabit: si non modo textus seriem intuebitur: sed etiam eius multitudinis adhibenda causam consideraerit: quae eo potissimum ferebatur, ut, sicut multos suae impietatis confcios habuerat, sic religionis, & fidei testes interessent. Nec sanè obscurum eius moris testimonium Primasius ad cap. 6. prior. ad Timoch. suppeditat, dum explicans verba, confessus es bonam confessionem coram multis testibus, addit, in baptismo. Quo fit, ut nemini dubium esse possit, quin in fidei professione testes adhiberi consueverint. Præterea, ut professionis veritas clarius eluceret, iusjurandi religionem in ea interponebant. ex qua consuetudine profectum est illud, quod S. Hilarius habet can. 15. in Matth. Venturi ad baptismum prius confitentur, credere se in Dei filio, & in passione, ac resurrectione eius, & huic professioni sacramenta fides redditur. Vbi sacramenti nomine non sacramentum, hoc est, rei sacrae signum, sed iuramentum intelligitur. in qua significatio- ne ea vox apud veteres scriptores frequentissima est. Postmodum professionem ita conceptam in tabulas referebant, suaque ipsi manu, si scribere nossent, vel, si nescirent, aliena stabilem, ratamque habebant. cuius sententiae

Iusjurandum fidei professioni additum.

Professio in tabulas elata, & profitentis, vel alterius manus scripta,

veritas à S. Dionysij authoritate repetitur
 pud quem saepe hæc oratio usurpata est, ut
 fessio in tabulis dicerent scripta: *virum* (ut
 lib. de Eccles. Hierarch. cap. de bapt.) ad
 rari iubet: cum iue sacerdos aliquis ex tabula
 fessionis & eum, & sponsorem citat, hic quidem
 aquam à sacerdotibus ducitur, &c. Atque
 pertius hoc sit, S. Gregorij Nazianzenum
 monium adijciam, qui orat. 40. in sancto
 cum dilueret argumenta eorum, qui baptis
 differendum esse, cōminiscebantur: ne
 inanes fabulæ, ac deliramenta à baptis
 posito dimouerent: vel suspicio late
 ram speciosa cogitatione piaculi catechu
 norum impetum retardaret: præter ali
 gumentorum machinas, hanc etiam adhib
 vt diceret, hominis non esse, à suscept
 tentia deterri, & suæ scriptioni quasi
 facere. quod evidenti indicio est, profes
 nem sua manu subscripsisse. Verum, ne
 tatis arguar, S. Gregorij verba subsignab
 fificor coram Deo, & electis Angelis, quod
 fide baptizaberis: si alio modo conscriptus es,
 mea doct. ina exposuit, Veni, ac transcribere,
 qui te à sententiâ deducere student, quod scripsi
 Et puis forte non diuinet? si S. Ambrosius
 lib. de ijs, qui myster. initiant. cap. 5. hæc
 Et asse credat, cum inquit: descendisti, responde
 quid responderis, quod credas in patrem, credo
 spiritum sanctum. non habes illic: credo in
 iorem, credo in minorem, credo in Ultimam
 eadem vocis tuæ cautione astringeris, vt si
 credas in Filium, sicut & in Patrem

a Orat. 40.
 in sanc.
 bapt.

Quid enim aliud est, illic habere, quam in sacris
 tabulis scriptum esse? aut quomodo quis sua
coris cautione adstringebatur? nisi quia, cum fidei
 professio scripta esset, inficiari non poterat, se
 eam professionem edidisse, testantur eandem
 consuetudinem S. Augustini verba, quæ lib. 2.
 de symb. cap. 1. habentur, cum enim baptizan-
 dos ad actiones Christiano homine dignas ex-
 citaret, inquit: *nomina profitentium in libro exci-
 piantur vitæ, cuius loci autoritas ut ab omni-*
 bus intelligatur, prius sciendum est, duas olim
 tabulas fuisse, in quarum altera Christiano-
 rum viuorum, in altera mortuorum nomina
 scribebantur: de quibus magis idoneo tem-
 pore loquemur: cum Eucharistiæ, seu diuinæ
 liturgiæ ritus explicare aggressi fuerimus. Nūc
 ad aliud testimonium accedam hominis non
 contempri, is est Nicetas Serronius, qui in o-
 rat. 40. S. Gregorij Nazianzeni, virtutum om-
 nium perfectionem ardentissimo studio, ac
 Dei timore in primis, atque sensuum, cordisq;
 custodia homini Christiano comparandam
 esse, ait, vt illi sygraphæ, quam in fidei pro-
 fessione subscripsit, coherentem viuere videa-
 tur: *quæ circa (Nicetæ verba sunt) iuxta salomonis
 consilium, timore corripiamur, atque omni custodia
 cor nostrum seruemus, ne cum propria sygrapha, quæ
 in fidei nostræ confessione protulimus, pugnantem re-
 periamur.* Iam vero illa non lōgam orationem
 desiderant, quamobrem existimem, fidei pro-
 fessione subscriptionem addi consueuisse. Nā,
 cum homines, propter iustitiæ originalis, qua
 tanquam freno quodam cupiditates regeban-

Tabulæ
 duæ apud
 Christia-
 nos, altera
 viuorum,
 altera mor-
 tuorum.

Cur fidei
 professione
 veteres sub-
 scriberent.

tur, amissionem, ad scelera, & flagitia facili-
 labantur; & rursus cum ad conscientia
 etum, & officij religionem, tum etiam ad de-
 cus, & gloriam constantia promissorum, de
 de nihil in rebus humanis sit præstantius, pro-
 scis Reipublicæ Christianæ rectoribus ex-
 dire visum est, fidei professionem sua cum
 scriptione confirmari, ut, si quis veluti trans-
 fuga à Christiana religione desciscere cogita-
 set, pudore datæ fidei, & suæ confessionis testi-
 monio impediretur. Præterea ad rectam Chri-
 stianæ Reipublicæ gubernationem pertine-
 bat, sicut ciues olim, sic profitentium nomina
 literis consignari; ut omnium, qui sacrosan-
 ritus reliquerant, numerus intelligi posset. De
 mum professionem, sacris monumentis ad-
 ditam, anulo obsignabant. quod etiam diffi-
 est probatu, propter tam pauca, & tam raris
 testimonia scriptorum: tale tamen est, ut elabo-
 rādum sit, quo facilius probetur, nihil est etiam
 omnium, quæ in hoc capite tractantur, quod
 illustrius, curiosiusque dicatur. Igitur Tertul-
 lianus lib. de baptis. cap. 6. hanc consuetudi-
 nem ita declarat: *Ioannes ante præcurfor Domini
 fuit, præparans vias eius: ita & angelus baptis-
 matis, præparans vias Spiritui sancto, vias dimittens
 arbiter superuenturo Spiritui sancto, vias dimittens
 lutione delictorum, quam fides impetrat, obsignat.*
 Probare enim statuerat, fidei promissionem
 deleri non posse, quod in ea sigillum anulorum
 pressum esset. verum clarius lib. de pudicit. cap. 9.
 9. vbi fidei professionem explicans, ait: *anulus
 quoque accepit tunc primum, quo fidei pactum
 interrogatus obsignat.* Potest etiam ad hanc con-

Altera cau-
 sa, cur fidei
 professio
 subscribe-
 retur.
 Ciues in
 tabulas re-
 ferebantur.
 Professio
 anulo ob-
 signabatur.

suetudinem referri, quod Cyrillus Hierosoly-
mitanus scripsit catech. 1. mystag. dum baptri-
zandos ad memoriam eorum, quæ in cate-
chesi audierant, excitaret: *assistas catechesibus,*
& quæ in illis dicuntur, memineris. dicitur enim
non ideo, ut audias tantum, sed ut per fidem dicta
obsignes. quo loco obsignandi verbum proprie,
non metaphorice accipiendum est: cum rerū
series ita declaret, & in græco textu. *Ἐπιστολα-*
γιστὸς τὰ λεγόμενα positum sit, nulla per fidem
mentionem facta. Nec tamen mihi sanè quic-
quam occurrit, cur non Tertulliani sit, & Cy-
rilli vera sententia: ut enim rationes nullæ
huius consuetudinis possent afferri (vide quid
hominibus tribuam) ipsis autoritatibus me-
frangerent. tot autem rationes afferri possunt,
ut omnes enumerare, penè sit infinitum. illa
tamen præcipua, & maxime insignis, ut pro-
fessionis scriptio fide non careret: quoniam
publicis scripturis olim sigilla apponebantur.
quod adhuc in Pontificio, vel Episcopali dip-
lomate, literis ordinum testimonialibus, & a-
liquot supremæ voluntatis tabulis fieri solet.

Cur fidei
professio-
nem anul-
o obsignat.
Publicis
scripturis
olim sigil-
lum appo-
nebatur.

*De tactu narium, aurium, oculorum, & lingua ex
spuato digitis presbyterorum.*

CAP. XXVIII.

A Perienda vero nunc est nares, & aures
presbyterorum digitis ex saliuâ tangen-